

Správní řád je zákon, který obecně upravuje postup úřadů. Pokud úřad rozhoduje o něčích právech a povinnostech, jde o správní řízení.

Popíšeme, kdy a jak správní řízení začíná, jak obvykle probíhá a jak se můžete bránit.

Některá správní řízení se mohou lišit, protože je zčásti nebo zcela upravují jiné zákony.

Celý správní řád najdete na zakonyprolidi.cz nebo v [e-Sbirce](https://e-sbirce.cz).

Letáky a formuláře ombudsmana, na které odkazujeme, jsou na www.ochrance.cz → [Nevím si rady se svou životní situací](#).

1. Jak správní řízení začíná?

Správní řízení začíná:

- **podáním žádosti** nebo
- **zahájením řízení z moci úřední** – úřad řízení zahájí sám; někdy i na základě podnětu zvenčí.

2. Kdo jsou účastníci řízení?

Můžete být:

- **přímý** účastník řízení, pokud se rozhoduje o Vašich právech a povinnostech, nebo
- **nepřímý** účastník řízení, pokud se rozhodnutí může dotknout Vašich práv a povinností.

To, že jste účastníkem určitého řízení, může určit i jiný zákon (*např. stavební zákon*).

3. Jak se dozvím o zahájení řízení?

Účastníky konkrétního řízení zjišťuje úřad, který řízení vede.

Pokud jste nepodali žádost, **úřad Vás jako účastníka vyrozumí** o zahájení řízení.

4. Co když mě úřad nepovažuje za účastníka řízení a nejedná se mnou?

Pokud se považujete za účastníka, dejte to úřadu vědět a **žádejte nápravu**.

Úřad usnesením **rozhodne** o tom, zda účastníkem jste, nebo ne.

5. Musím s úřadem jednat sám/sama?

V řízení před úřadem **se můžete nechat zastoupit zmocněncem** tak, že někomu dáte plnou moc. Musí být svéprávný (obvykle od 18 let). Zmocněnec pak bude jednat za Vás.

Pokud máte potíže s právním jednáním kvůli svému postižení nebo zdravotnímu stavu, mohl Vám již soud určit **opatrovníka, zástupce z členů domácnosti**, případně **podpůrce**. Podpůrce by nejednal za Vás, ale pomáhal by Vám s rozhodováním a při osobním jednání na úřadě by byl s Vámi. Více v letáku [Podpora v právním jednání](#).

Někdy Vám opatrovníka pro správní řízení, případně zástupce ustanoví i úřad.

6. Musí mi úřad v řízení radit?

Úřad Vás musí přiměřeně poučit o Vašich právech a povinnostech. (Například o tom, co musí obsahovat žádost.) Obvykle Vám však již nemůže podrobně radit, co dělat, abyste uspěli. V tom se poučovací povinnost úřadu liší od poskytování právních rad či právní pomoci.

7. Kdo mi tedy poradí?

Pokud jste v nepříznivé sociální situaci, můžete zdarma získat [odborné sociální poradenství](#). Někdy Vám poradí také v [občanské poradně](#).

Ve složitějších případech můžete potřebovat **advokáta**. Jak ho získat (i zdarma), najdete v letáku [Právní pomoc](#).

8. Musím s úřadem jednat v češtině?

S úřadem můžete jednat **česky** nebo **slovensky**. Pokud chcete jednat v jiném jazyce, máte právo na **tlumočníka**, ale musíte si ho sami zaplatit. Pokud úřadu předkládáte písemnost v jiném jazyce, obvykle budete muset pořídit i její úředně **ověřený překlad** do češtiny.

Pokud máte **české občanství a zároveň patříte k tradiční národnostní menšině** (např. *polské, romské, německé nebo ukrajinské*), můžete s úřadem jednat v jazyce této menšiny. Pokud úřad nemá osobu, která ovládá tento jazyk, tlumočníka či překlad zaplatí stát.

Pokud máte **sluchové postižení** a používáte český znakový jazyk, ustanoví Vám úřad tlumočníka tohoto jazyka. Pokud používáte jiný komunikační systém vycházející z českého jazyka, úřad Vám ustanoví prostředníka. Prostředníka získáte i jako člověk **hluchoslepý**. Tlumočníka i prostředníka zaplatí stát.

9. Myslím si, že je úředník podjatý.

Na řízení se kvůli důvodným pochybnostem o nepodjatosti nesmí podílet úředník, kterému by mohlo záležet na výsledku řízení kvůli jeho **vztahu**:

- **k rozhodované věci** (například kdyby rozhodoval o stavebním povolení pro rodinný dům a přitom spoluvlastnil sousední pozemek), nebo
- **k účastníkům řízení** nebo jejich zástupcům (například by byl sourozencem).

Vyloučen je i úředník, který se na řízení v téže věci podílel na jiném stupni (týž úředník například nesmí rozhodovat o Vaší žádosti a později o odvolání).

Podjatost úředníka namítněte, jakmile se o ní dozvíte. Jen tehdy jeho nadřízený o Vaší námitce rozhodne.

Samotní úředníci musejí o důvodech svého vyloučení uvědomit svého nadřízeného.

10. Kdy se mnou úřad musí sepsat protokol o jednání?

Správné řízení probíhá obvykle písemně. S úřadem ale můžete jednat i ústně a můžete tak podat i žádost. O každém Vašem **ústním jednání** s úřadem **nebo ústním podání** musí úřad sepsat protokol.

V protokolu najdete hlavně: kdy a kde jednání probíhalo, co a jak se odehrálo a kdo se jednání účastnil (včetně úředníků). Všichni pak protokol podepisují. Pokud s něčím v protokolu **nesouhlasíte**, řekněte to. Vaše **námítky** se do protokolu zaznamenají (nevřeší se hned). Pokud protokol odmítnete podepsat, také se to zaznamená, včetně sděleného důvodu.

11. Nesouhlasím s obsahem protokolu o jednání (úkonu), u kterého jsem nebyl/a. Co mohu udělat?

Pokud se Vás protokol týká, ale na jednání jste nebyl/a, můžete proti obsahu protokolu podat **stížnost**. Více u otázky [26](#).

12. Mohu nahlédnout do správního spisu a pořídit si fotky/kopie?

Úřad zakládá **spis** ke každé věci, kterou řeší. Spis obsahuje i **soupis** (seznam) obsahu spisu a jeho příloh s datem vložení.

Do spisu můžete u úřadu nahlížet jako **účastník řízení**.

Jinak musíte prokázat právní zájem nebo jiný vážný důvod k nahlížení do spisu. (*Například můžete chtít nahlédnout do přestupkového spisu, pokud Vám přestupkem vznikla škoda a chcete se domáhat její náhrady žalobou u soudu.*)

Nahlédnutí do spisu si s úřadem **předem domluvte**.

Části spisu si můžete **sami vyfotit**. Za kopie ze spisu pořízené úřadem byste platili správní poplatky.

13. Úřad mě nenechal nahlédnout do spisu. Co teď?

Pokud Vás úřad nenechá nahlédnout do spisu, musí o tom vydat **usnesení**. Pokud to neudělá, trvejte na tom. Proti tomuto usnesení se pak můžete **odvolat**.

14. Kam mi bude úřad posílat písemnosti?

Pokud **máte zástupce** (zmocněnce, opatrovníka, zástupce z členů domácnosti) posílá úřad písemnosti většinou jen jemu.

Pokud **máte datovou schránku**, pošle Vám úřad písemnosti tam.

Jinak úřad písemnosti pošle **na adresu Vašeho trvalého pobytu** (adresa v občanském průkazu). To ale neplatí, pokud:

- **jste úřad požádali, aby Vám psal na jinou adresu** (i elektronickou), kterou jste mu sdělili, ale jen pokud správnému doručení nic nepřekáží, nebo
- **máte adresu pro doručování** vedenou v evidenci obyvatel: tuto adresu jste sdělili ohlašovně (obecnímu úřadu) v místě svého trvalého pobytu.

15. Může se písemnost považovat za doručenu, i když o ní nevím (fikce doručení)?

Ano. Písemnost se považuje za doručenu **10. den po dni**:

- **dodání písemnosti do datové schránky**, i když se do schránky nepřihlásíte;
- **kdy byla písemnost připravena k vyzvednutí podle oznámení** o neúspěšném doručení (doručovatel Vás nezastihl) **s výzvou k vyzvednutí a poučením** o následcích, i když si písemnost nevyzvednete. Oznámení se vkládá do schránky nebo se nechá na jiném vhodném místě (*např. nástěnka ve vstupní chodbě nebo na vstupních dveřích*). Po uplynutí lhůty k vyzvednutí se písemnost většinou vhodí do schránky. To již ale neovlivňuje doručení.

Pokud je ale tímto (10.) dnem sobota, neděle nebo svátek, považuje se písemnost za doručenu **až nejbližší následující pracovní den**.

16. Mohu zvrátit doručení fikcí?

Někdy ano. Můžete úřad požádat, aby **určil neplatnost (neúčinnost) doručení** nebo okamžiku doručení písemnosti.

Musíte ale současně **prokázat**, že jste si písemnost nemohli vyzvednout bez svého zavinění kvůli dočasné nepřítomnosti nebo z jiného vážného důvodu (*například nucený pobyt v nemocnici, nikoliv dovolená v zahraničí*).

Žádost musíte podat **do 15 dnů** od odpadnutí překážky, která Vám bránila písemnost vyzvednout, ale nejpozději do roka od uplynutí lhůty k vyzvednutí písemnosti.

17. Mám vše podstatné úřadu sdělit hned?

Pokud úřad rozhoduje o žádosti, neotálejte s návrhy důkazů ani s argumenty, a to ani tam, kde úřad neurčil lhůtu k jejich předložení. Vše podstatné by se totiž mělo odehrát již před tímto úřadem (prvního stupně). Kdybyste si až pro odvolání nechali něco, co jste mohli uplatnit dříve, nemusel by se tím odvolací úřad zabývat.

Toto pravidlo neplatí, pokud úřad ukládá povinnost.

18. Jak rychle úřad rozhodne?

Pokud úřad nemůže rozhodnout **bezodkladně**, musí rozhodnout **do 30 dnů** od zahájení řízení (podání žádosti). K tomu se ale **připočte**

- **až 30 dnů**, když jde o zvláště složitý případ, je zapotřebí ústní jednání nebo místní šetření, je třeba někoho předvolat, nechat předvést nebo doručovat veřejnou vyhláškou lidem, jimž se nedaří doručovat,
- **dobu nutnou k některým úkonům** [dožádání (když něco na žádost dělá jiný úřad), zpracování znaleckého posudku nebo doručení písemnosti do ciziny].

Lhůta k vydání rozhodnutí **neběží** po dobu, na kterou **úřad řízení přerušil** (*například na žádost účastníka řízení, spolu s výzvou k odstranění nedostatků žádosti, nebo když úřad čeká na rozhodnutí jiného úřadu nebo soudu*).

19. Co když je úřad nečinný?

Pokud úřad nedodrží lhůty nebo nic nedělá, přestože by měl (*nezahájí řízení z moci úřední*), můžete **napsat nadřízenému úřadu**. Můžete k tomu použít náš [formulář žádosti \(podnětu\) k odstranění nečinnosti](#).

Nadřízený úřad:

- přikáže nečinnému úřadu, aby zjednal nápravu nebo vydal rozhodnutí,
- případ převezme a rozhodne sám,
- pověří jiný úřad, aby rozhodl, nebo
- prodlouží lhůtu k vydání rozhodnutí.

Podrobnosti najdete v letáku [Nečinnost úřadů](#).

20. Co se dozvím ze správního rozhodnutí?

Ještě než úřad rozhodne, nabídne Vám, abyste se seznámili s podklady, které úřad shromáždil, a vyjádřili se k nim. Rozhodnutí by Vás tedy nemělo překvapit.

Rozhodnutí bude většinou písemné a bude obsahovat:

- **Výrok** (výroky): úřad určí, komu vzniklo, zaniklo nebo se změnilo právo nebo povinnost; při uložení povinnosti podá informace potřebné k jejímu splnění včetně lhůty.
- **Odůvodnění**: úřad vysvětlí své rozhodnutí (výrok), uvede, z čeho při rozhodování vycházel, co zjistil, jak věc posoudil a jak se vypořádal s návrhy a tvrzeními účastníků.
- **Poučení** (na konci): úřad sdělí, zda se rozhodnutí můžete bránit – zda můžete podat odvolání, do kdy, ke kterému úřadu ho máte podat a kdo o odvolání rozhodne.

Více k obraně proti rozhodnutí najdete u otázky [22](#), [24](#) a [25](#).

21. Místo rozhodnutí mi přišlo usnesení. V čem je rozdíl?

Rozhodnutí je výsledkem správního řízení. Zakládá, mění nebo ruší práva a povinnosti.

Kdežto **usnesením** úřad obvykle upravuje **průběh řízení** (nerozhoduje o samotné věci), *například odmítne žádost, přeruší řízení, ustanoví opatrovníka*.

Proti usnesení se **často nedá odvolat** nebo odvolání nemá odkladný účinek. Tehdy účinky usnesení nastanou hned (úřad podle něj ihned postupuje).

22. Co dělat, když nesouhlasím s rozhodnutím?

Proti rozhodnutí se většinou můžete **odvolat do 15 dnů** od jeho doručení a odvolání má odkladný účinek (takže účinky rozhodnutí zatím nenastanou). O tom Vás úřad poučí na konci rozhodnutí.

V odvolání **musíte napsat** také:

- které rozhodnutí napadáte a v jakém rozsahu (pokud ho nenapadáte celé),
- proč rozhodnutí (nebo řízení, které mu předcházelo) považujete za nezákonné nebo věcně nesprávné.

Nemůžete se odvolat jen proti samotnému odůvodnění rozhodnutí.

Pokud odvolání podáváte „papírově“, přiložte ho tolikrát, aby jedno vyhotovení zůstalo úřadu a po jednom dostal každý další účastník řízení.

Odvolání podáváte úřadu, jehož rozhodnutí napadáte.

23. Co se děje v odvolacím řízení?

Úřad, který napadené rozhodnutí vydal, Vám **může sám vyhovět**, pokud tím neuškodí jinému účastníkovi řízení.

Jinak odvolání do 30 dnů **předá** nadřízenému úřadu.

Pokud nemůže rozhodnout bezodkladně, rozhodne do 30 dnů s připočtením dalších 30 dnů, případně doby nutné pro určité úkony. Podrobnosti u otázky [18](#).

Nadřízený úřad rozhodnutí **potvrdí, změní nebo zruší**.

Proti rozhodnutí o odvolání se již nemůžete odvolat. **Doručením nabude právní moci**.

24. Mohu se bránit rozhodnutí o odvolání (pravomocnému rozhodnutí)?

Ano, můžete:

- **podat správní žalobu k soudu, většinou do dvou měsíců** od doručení rozhodnutí (podrobnosti v letáku [Soudní ochrana proti správním orgánům](#)),
- **napsat ombudsmanovi,**
- **dát podnět k přezkoumání rozhodnutí** úřadu, který ho vydal, nebo nadřízenému úřadu. Přezkumné řízení úřad zahájí z moci úřední, pokud zjistí důvody pro závěr, že je rozhodnutí **nezákonné** (vydané v rozporu s právními předpisy). Toto řízení může zahájit nejpozději **do 1 roku** od právní moci rozhodnutí, o němž jde. Pokud úřad na základě Vašeho podnětu řízení nezahájí, musí Vám to do 30 dnů **sdělit** a vysvětlit důvody.

25. Co když se až později ukáže, že je rozhodnutí věcně nesprávné?

Můžete požádat o obnovu řízení (kterýkoliv úřad, který ve věci rozhodoval), pokud je dosavadní rozhodnutí **nesprávné**, protože:

- vyšly najevo dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy, které jste nemohli uplatnit dříve, anebo se provedené důkazy ukázaly jako nepravdivé, nebo
- bylo zrušeno nebo změněno rozhodnutí, na kterém stojí rozhodnutí, o němž jde.

Žádost můžete podat **do 3 měsíců** ode dne, kdy jste zjistili důvod pro obnovu řízení, ale nejpozději do 3 let od právní moci rozhodnutí.

Pokud úřad Vaši žádost zamítne, můžete se odvolat.

26. Kdy mohu podat stížnost?

Stížností se můžete bránit:

- **nevhodnému chování úředníka** nebo
- **postupu úřadu**, pokud není jiný prostředek ochrany (*stížnost můžete podat například proti obsahu protokolu, pokud jste u daného jednání/úkonu nebyli*).

Stížnost můžete podat písemně nebo ústně úřadu, který vede řízení.

Požádejte úřad, aby Vás vyrozuměl o tom, co zjistil a která opatření přijal k nápravě zjištěných pochybení. Jinak to nemusí udělat.

Úřad **do 60 dnů** stížnost vyřídí a vyrozumí Vás o tom, zda ji považuje za důvodnou. Lhůtu může překročit, pokud nemohl zajistit potřebné podklady.

Pokud **nesouhlasíte** s tím, jak úřad stížnost vyřídil, můžete požádat nadřízený úřad, aby věc přešetřil. Nebo napsat ombudsmanovi.

Průběh správního řízení podle správního řádu a možná obrana (grafické znázornění s odkazy na jednotlivé otázky)

